เรวดี เรืองประพันธ์

น่ารู้จากวารสาร

เทพศิริ สุขโสภา "กิจกรรมเสริมห้องสมุด" **วารสารห้องสมุด** 26,4 (ต.ค. – ธ.ค. 25) 1 – 11

ผู้เขียนบทความแม้จะมิใช่บรรณารักษ์โดยตรงแต่ก็เป็นผู้ที่สนใจและรักหนังสือห้องสมุดด้วยคนหนึ่งซึ่งก็อยากหาวิธีให้คนอื่นมีความสุขและเห็นคุณค่าของหนังสือเหมือนกับตนเอง ด้วยการจัดทำกิจกรรมเสริมห้องสมุด เงื่อนไขที่เราจะทำได้ทางหนึ่งคือการผ่านทางเด็กๆ เป็นวิธีการกระตุ้นให้เด็กๆ ตื่นตัวทางหนังสือ หรือสนใจห้องสมุดมากขึ้น ด้วยการจัดกิจกรรมเสริมห้องสมุดดังนี้

1. ทำห้องสมุดเคลื่อนที่ด้วยการทำกระเป๋าหนังสือส่งไปบริการตามโรงเรียนจัดหาหนังสือเด็กและหนังสือภาพบรรจุลงในกระเป๋าหลาย ๆ ใบ ส่งผ่านไปตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยมีกติกาว่าเมื่อครบ 1 สัปดาห์จะต้องส่งต่อไปยังโรงเรียนอื่น ถ้าไม่ส่งต่อหรือส่งช้าจะมีข้อเสนอที่อาจจะไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนนั้น ๆ อีก

2. การเล่นหุ่น เมื่อพิจารณาจากหนังสือเด็ก ซึ่งมักจะมีภาพกับนิทานเป็นพื้น การเล่นหุ่นมือหรือเชิดหุ่นก็คือ หนังสือเด็กที่ออกมาเป็นรูปร่างจากภาพมาเป็นหุ่น จากตัวอักษรมาเป็นคำพูด เนื้อหาสาระยังคงเดิม แต่เปลี่ยนสื่อในการถ่ายทอด จากภาพแบน ๆ มาเห็นหุ่นกลม ๆ ซึ่งผู้เขียนบทความได้พบว่าการเล่นหุ่นช่วยถ่ายสะท้อนเรื่องราวต่าง ๆ ได้มาก เด็กเข้าใจชีวิตเร็วขึ้น สนุกและได้รู้จักความรักความเสียสละหรือความสามัคคีพร้อมกันไป

3. นำศิลปะอย่างง่าย ๆ เข้ามาช่วยเสริมมุมต่าง ๆ ภายในห้องสมุดที่วางอยู่ให้ชื่นตาน่าเข้าไปอ่านโดยไม่ต้องลงทุนมาก ซึ่งศิลปะง่าย ๆ ที่ว่านั้นบรรณารักษ์ไม่จำเป็นต้องทำเอง แต่บรรณารักษ์จะต้องรู้วิธีการให้เด็กช่วยทำให้ซึ่งผู้เขียนบทความได้ยกตัวอย่างการตัดกระดาษหนังสือพิมพ์ให้เป็นรูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ตามใจ แล้วฉีกกระดาษออกเป็นชั้น ๆ ตามจำนวนเด็กในกลุ่ม ให้เด็กสนุกกับการต่อแผ่นภาพจนเป็นรูปที่เราตัดวิธีการนี้น่าจะใช้ชื่อว่า "ปราสาทแห่งความใฝ่ฝัน" หรืออาจให้เด็กแต่ละกลุ่มเอาเศษวัสดุจำพวกกล่องยาสีฟัน ผงซักฟอก เศษกระดาษสี ซึ่งหาได้ทั่วไป ถ้าเด็กชนบทอาจจะใช้กระบอกไม้ไผ่กะลาเชือกหรือเปลือกไม้ จากนั้นให้เด็กแต่ละกลุ่มสร้างปราสาทแห่งสิ่งต่าง ๆ เช่นปราสาทแห่งความรักความสามัคคี ความชั่ว แต่ละกลุ่มเลือกทำหัวข้อหนึ่ง ซึ่งปราสาทเหล่านั้นจะน่ารักน่าขัน มีสีสันแพรวพราวอลังการ งามพอที่เราจะเอามาตบแต่งบางมุมของห้องสมุดที่เคยแข็งกระด้างให้คนเห็นแล้วต้องยิ้มขึ้นมาบ้าง เท่ากับเป็นการหนุนให้เด็กรู้จักทำ ช่วยกันทำ ช่วยกันคิด แล้วยังใช้ตกแต่งห้องสมุดได้ด้วย ไม่แต่แค่นั้น เพราะปราสาทแห่งความใฝ่ฝันยังจะเป็นอุปกรณ์ในการเล่านิทานด้วย

4. กระตุ้นเด็กให้เล่าเรื่องแข่งกัน เล่านิทาน หรืออ่านหนังสือใส่อารมณ์ตามข้อความนั้น ๆ หยิบเอาตอนตัวละครโกรธ เกลียด หรือผันหวาน ซึ่งเท่ากับเป็นการฝึกใช้เสียง กล้าแสดงออกต่อชุมชน นี่คือการพัฒนาบุคลิกภาพ

"รายงานการประชุมกลุ่มเรื่องบริการสนเทศและกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม" **วารสารห้องสมุด** 27,1 (ม.ค. – มี.ค. 26) 56 – 72

กลุ่มที่ 1 บริการเฉพาะกลุ่มนักศึกษาและนักวิจัย

กลุ่มที่ 2 บริการเฉพาะกลุ่มนักธุรกิจและอุตสาหกรรม

กลุ่มที่ 3 บริการเฉพาะกลุ่มเด็กเล็ก วัยรุ่น ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วย

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะกลุ่มที่ 3 ซึ่งเน้นเรื่องกิจกรรมซึ่งจัดให้กับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

บริการเฉพาะกลุ่มเด็กเล็กและวัยรุ่น

เป็นบริการให้แก่เด็กตั้งแต่ก่อนวัยเรียน (1 ขวบ) ระดับอนุบาล และเด็กโต ในรูปของการเล่านิทาน การเล่นหุ่น บรรยากาศในบริเวณที่เด็กอ่านหนังสือหรือมุมหนังสือเด็ก ควรให้เด็กเกิดความสะดวกสบาย ไม่เบื่อหน่าย อาจมีเครื่องเล่นเพื่อทำให้เด็กได้สนุกสนานถ้าไม่มีโต๊ะอาจจะใช้เสื่อปูแทนหรือหาหมอนมาวางไว้เพื่อให้เกิดความเป็นกันเองเสมือนว่าอยู่กับบ้าน

บริการเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วย

ผู้สูงอายุ มักมีสภาพจิตซึมเศร้า ว้าเหว่ เพราะเป็นวัยที่ต้องสูญเสียสิ่งต่าง ๆ มาก เช่น ความเสื่อมสมรรถภาพของร่างกาย ความสูญเสียทางจิตใจ เช่น ขาดเพื่อน คนรัก ความสูญเสียทางสังคม เช่น ต้องออกจากงาน เป็นต้น

กิจกรรมที่ควรจัด

1. ควรเป็นกิจกรรมกลุ่ม เพราะผู้สูงอายุต้องการเพื่อน คนพูดคุยเพื่อให้เห็นว่าตนเองยังมีคุณค่าอยู่

2. หนังสือควรมีทุกรูปแบบ ทุกประเภท เพราะเป็นวัยที่ผ่านประสบการณ์มามาก

3. สถานที่ ควรเป็นที่เหมาะสำหรับพบปะสังสรรค์ได้ บรรยากาศควรเป็นแบบอนุรักษ์นิยม เช่น อาจมีดนตรีไทย หรือดนตรีคลาสสิค เพราะในวัยนี้จะชอบความเงียบสงบ เยือกเย็นและควรแยกจากกลุ่มอื่น

4. ควรมีบริการจัดทำหนังสือ เป็นเทป และให้ยืมทางไปรษณีย์

คนพิการ แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. คนพิการทางกาย แขน ขาขาด ควรใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ แต่มีปัญหาเรื่องค่าไปรษณีย์ภัณฑ์ดังนั้นควรมีการยกเว้นค่า ไปรษณีร์ภัณฑ์สำหรับคนพิการในการจัดส่งวัสดุการอ่านไปให้ที่บ้าน

2. คนพิการทางตา ไม่สามารถใช้ประสาทตาได้ แต่ใช้ประสาทสัมผัสได้ดี ควรมีบริการให้ยืมทางโทรศัพท์

ผู้ป่วย

1. ผู้ให้บริการ ควรเข้าใจสภาพผู้ป่วย

2. ผู้ให้บริการควรเป็นช่างคนพูด คุยยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเห็นอกเห็นใจ

3. สถานที่ควรจัดไว้ในสถานพยาบาลนั้น ๆ บรรยากาศเป็นกันเองไม่ควรเข้มงวดมาก

4. ควรใช้บริการในรูปแบบสนทนา เพราะผู้ป่วยต้องการเพื่อน

5. มีอุปกรณ์สื่อสารความหมาย เช่น วิทยุ โทรทัศน์

6. ควรมีหนังสือประเภทเริงรมย์ เพราะผู้ป่วยต้องการลืมความเจ็บป่วย

7. สีสันของห้องอ่านหนังสือควรสดใส สว่าง ทำให้คนไข้สดชื่น มีต้นไม้ ดอกไม้ประดับ เปิดดนตรีเบา ๆ

ผู้ป่วยเด็ก

1. ประเภทหนังสือของเด็ก ควรเหมาะกับวัย มีสำหรับทุกวัย

2. มีกิจกรรม การเล่นเกมส์ ซึ่งได้ทั้งประสบการณ์ และความรู้

3. การเรียน ห้องสมุดควรจัดชั่วโมงเรียนตามวัย โดยไม่เข้มงวดเหมือนตามโรงเรียน จัดในลักษณะเป็นการทบทวนความรู้ ช่วยให้เด็กไม่ลืมวิชา เรียนตามเพื่อนได้เมื่อหายป่วย

4. ควรมีวิทยุ โทรทัศน์ และของเล่น

ผู้ป่วยทางจิต ห้องสมุดจะให้ประโยชน์ในด้านสันทนาการเท่านั้นส่วนความรู้จะให้ไม่ได้ สำหรับการสันทนาการจะต้องจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม ให้อยู่คนเดียวไม่ได้ เพราะคนไข้ประเภทนี้มักชอบแยกตนเองอยู่คนเดียว **ประเภทของหนังสือ** ต้องพิจารณาก่อนให้บริการ ควรให้หนังสืออ่านเบา ๆ ง่าย ๆ เครื่องดนตรี เข้าจังหวะจะให้ผลมากกว่าหนังสือ **บุคลากร** ควรมีความรู้ ความชำนาญการสุขภาพจิต รู้ศัพท์แพทย์เพื่อประสานงานกับแพทย์ **สถานที่** ควรอยู่ในสถานพยาบาลนั้น มีจิตแพทย์ เป็นที่ปรึกษา **บรรยากาศ** ควรเป็นบรรยากาศเหมือนในบ้าน สีที่ใช้ควรสดใสสวยสดงดงาม

ศุภวัลย์ ประกอบการ "การจัดนิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์"

ข่าวสาร สำนักหอสมุด มช. 5,2 (เม.ย.–มิ.ย. 24) 2 – 10

กล่าวถึงความหมายของการจัดนิทรรศการ และความแตกต่างของคำว่านิทรรศการกับดิสเพลย์ (Display) ประเภทของนิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์ วัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์ วัตถุประสงค์ของการจัดนิทรรศการวางแผนการจัดนิทรรศการ ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ อย่างไรบ้างองค์ประกอบที่สำคัญของจัดนิทรรศการความรู้และทักษะบางประการที่ควรทราบ กิจกรรมประกอบคุณลักษณะของนิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์และท้ายสุดได้เสนอตัวอย่างแบบประเมินผลการจัดนิทรรศการด้วย

เสาวณิต ลาภานันต์ "กิจกรรมชุมนุมห้องสมุดในโรงเรียน" **วารสารห้องสมุด** 23,2 (มี.ค. – เม.ย. 22) 145 – 164

การจัดตั้งเป็นชุมนุมห้องสมุดเพื่อรวมกันทำกิจกรรม เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร พ.ศ. 2521 บทความนี้ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการก่อตั้งชุมนุมห้องสมุด อันประกอบด้วยหลักการ 5 ขั้นตอน บทบาทของครูและนักเรียนในการทำกิจกรรม ข้อเสนอแนะในการวางระเบียบข้อบังคับ และกิจกรรมเสนอแนะที่จะต้องจัดให้สอดคล้องเกี่ยวข้องกับหนังสือห้องสมุด

โสภณ เพ็ชรพวง "การจัดกิจกรรมในห้องสมุดโรงเรียน" **ประชาศึกษา** 34,4 (ม.ค. 2527) 28 – 32

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าห้องสมุดมีความจำเป็นอย่างมาก ที่จะให้นักเรียนได้เข้าไปค้นคว้าศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองมากกว่าท่องจำตามตำรา เราจึงควรปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดให้มีมาตรฐานและเป็นที่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนมีความต้องการและอยากจะอ่านหนังสือ ด้วยการจัดกิจกรรมให้ห้องสมุดซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ได้ 2 ประเภท

1. กิจกรรมบริการ

1. มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่มีความรู้ ความเข้าใจในด้านนี้มาทำหน้าที่ให้บริการ ช่วยเหลือในด้านการเลือกหนังสือ การจัดเก็บ การซ่อม สั่งซื้อหนังสือและการจัดหาหนังสือใหม่ ๆ มาบริการสมาชิก
2. จัดหนังสือไว้เป็นระบบสะดวกในการค้นหา
3. บริการหนังสืออุเทศหรือหนังสืออ้างอิงเพียงพอแก่ความต้องการ
4. มีโต๊ะ เก้าอี้สำหรับอ่านและเขียนอย่างเพียงพอ
5. เก็บสถิติของจำนวนนักเรียนที่เข้าใช้ห้องสมุด จำนวนผู้เขียนหนังสือหาย การบอกรับนิตยสารต่าง ๆ ควรดูจากความสนใจของครูและนักเรียน
6. บริการยืมอย่างเป็นระบบ
7. มีที่อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ
8. บริการคณะครูอย่างเต็มที่ และหาทางป้องกันครูนำหนังสือไปครอบครองส่วนตัว
9. บริการโสตทัศนวัสดุ

10. ห้องเล็กๆ (**Conference room**) ให้นักเรียนเข้าไปสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ โดยไม่มีเสียงรบกวนผู้อ่านหนังสือ

2. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและสันทนาการ เพื่อเป็นการสร้างสิ่งเร้าหรือแรงจูงใจให้เกิดแก่สมาชิกให้มีความสนใจอยากเข้ามาใช้บริการของห้องสมุด กิจกรรมเหล่านี้ เช่น

1. การแสดง (**Display**) หนังสือที่เพิ่งได้รับมาใหม่ การสรุปย่อเรื่องของหนังสือเพื่อสร้างความสนใจ

2. จัดหาวิธีการให้นักเรียนรู้จักการใช้ห้องสมุดและบริการของห้องสมุด เช่น การปฐมนิเทศนักเรียนใหม่

3. ส่งเสริมการศึกษาด้วยตนเอง (**Individual study**) อันเป็นการบังคับทางอ้อมให้นักเรียนใช้บริการของห้องสมุด เช่น การสอนให้นักเรียนรายงานข่าว

4. ควรมีนโยบายของโรงเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ห้องสมุดและการออกระเบียบไม่ควรหยุมหยิม จนนักเรียนไม่อยากเข้าห้องสมุด

5. ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานห้องสมุด จัดให้มีคณะกรรมการว่าด้วยห้องสมุด

6. การจัดตั้งชุมนุมห้องสมุดให้นักเรียนได้ว่ากิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์ ให้นักเรียนรู้จักใช้หนังสือ และห้องสมุด

7. จัดนิทรรศการเนื่องในวันสำคัญ นิทรรศการข่าวสารใหม่ๆ ศิลปกรรม การจัดฉายภาพนิ่ง วีดีโอเทป ภาพยนตร์ที่ส่งเสริมวิชาการ

8. แนะนำหนังสือโดยครูและนักเรียน จากการเล่านิทานหรือเรื่องราว ข่าวสาร สารคดีที่ได้ได้ศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดโดยนักเรียนเองหรือครู

6. เล่นเกมส์ เพื่อความสนุกสนานในห้องสมุด โดยจัดเวลาที่เหมาะสม เช่นกิจกรรมแข่งขันการค้นคว้าหาคำตอบจากหนังสือ

□ □ □